

ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
 ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠΙΣΤΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

JEAN-JACQUES ROUSSEAU

Ἡ πονεμένη ζωή του.—Ἡ φιλο-
 σοφία του.—Τὰ συγγράμματά
 του.—Ἡ ἐπίδραση τῶν ἰδεῶν του

ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1962

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

JEAN · JACQUES ROUSSEAU

Γ Ι Α Ν Ν Ι Ν Α 1962

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

*Ἀφιερώνεται σ' ὅσους πιστεύουν πραγματικά
στή Δημοκρατία· και ἀγωνίζονται γι' αὐτή.*

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Χρονιά του Rousseau» χαρακτηρίστηκε τὸ 1962. Καὶ τοῦτο, γιατί 200 χρόνια πέρασαν ἀπ' τὴν ἔκδοση τῶν δυὸ πρῶτων σπουδαίων συγγραμμάτων του ποὺ τόση ἀναταραχὴ ἔφεραν στὶς ἰδέες τῆς ἐποχῆς του καὶ τόση ἐπίδραση εἶχαν στὰ κατοπινὰ ἀπ' αὐτὸν χρόνια, τοῦ «κοινωνικοῦ συμβολαίου» (contrat social) καὶ τοῦ «Αἰμίλιου» (Emile). Ἄλλ' ἀκόμα χαρακτηρίζεται τὸ 1962 σὰν «χρονιά του Rousseau», γιατί φέτος κλείνουν 250 χρόνια ἀπ' τὴ γέννηση τοῦ μεγάλου αὐτοῦ σοφοῦ,

Μὲ τὴν εὐκαιρία λοιπὸν τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν διακοσάχρονων ἀπ' τὸ τύπωμα τῶν δυὸ παραπάνω βιβλίων θὰ προσπαθῆσω μὲ τὶς μικρὲς μου δυνάμεις νὰ παρουσιάσω τὴν πολυκύμαντὴ ζωὴ τοῦ φιλόσοφου αὐτοῦ, τὶς φιλοσοφικὲς του ἰδέες, τὸ συγγραφικὸ του ἔργο καὶ τὴν ἐπίδραση τῶν ἰδεῶν του στὶς σύγχρονες μ' αὐτὸν καὶ στὶς κατοπινὲς γενεές. Μοῦ φαίνεται πῶς μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ξεπληρώνω καὶ κάποιο χρέος μου πρὸς τὴ μνήμη τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἑλβετοῦ σοφοῦ, γιατί στὸ ἀνώτατο παιδαγωγικὸ ἴδρυμα τῆς Γενεύης ποὺ φέρνει τὸ ὄνομά του («Institut Jean Jacques Rousseau») πῆρα μιὰ παιδαγωγικὴ ἐπιμόρφωση ποὺ ἀπετέλεσε αὐτὴ σημαντικὸ σταθμὸ στὴν ἐκπαιδευτικὴ μου σταδιοδρομία. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν πῶ πῶς στὸ ἴδρυμα αὐτὸ ἀνοιξα πραγματικὰ τὰ μάτια μου ἀπὸ παιδαγωγικὴ ἄποψη καὶ ξεκαθαρίστηκαν μέσα μου ἀρκετὲς παιδαγωγικὲς ἀνησυχίες μου. Μὲ συγκίνηση θὰ θυμοῦμαι πάντα τὸ σεβασμὸ ποὺ ἔνοιωθα πρὸς τὴ μνήμη τοῦ φιλόσοφου αὐτοῦ ὅσες φορές περνοῦσα μὲ τρῶστὰ ἀπὸ τὸ μπρούτζινο ἄγαλμά του ποὺ βρίσκεται σ' ἓνα

μικρό νησάκι τῆς λίμνης τῆς Γενεύης πού σ' αὐτό ἔχουν δώσει καί τὸ ὄνομά του: «Ile J. J. Rousseau».

Οἱ παρακάτω σελίδες δὲν ἔχουν τὴν ἀπαίτηση νὰ θεωρηθοῦν ἐργασία πού νὰ ἐξαντλή τὸ θέμα. Εἶναι τόσο πολυκύμαντη ἡ ζωὴ τοῦ Rousseau μὲ τίς τόσες ἀνθρώπινες ἀδυναμίες, τόσο σημαντικό τὸ συγγραφικό του ἔργο καί τόσο μεγάλη ἡ ἐπίδραση τῶν φιλοσοφικῶν καί παιδαγωγικῶν του ἰδεῶν, ὥστε χρειάζονται ὁλόκληροι τόμοι γιὰ νὰ περιλάβουν ὁλοκληρωτικά καί ὅπως χρειάζεται τὸ θέμα.

Καταβλήθηκε ἀπὸ μένα μόνο προσπάθεια νὰ συμπεριληφθοῦν ἐδῶ γιὰ τὸ Rousseau τόσα μόνο στοιχεῖα, ὅσα, κατὰ τὴν ταπεινὴ μου γνώμη δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὰ ἀγνοῦν κανένας, εἴτε δάσκαλος εἶναι αὐτός, εἴτε ἄνθρωπος πού ἐνδιαφέρεται κατὰ κάποιον τρόπο γιὰ τὰ κοινωνικά καί παιδαγωγικά προβλήματα.

Ἄν ἡ προσπάθειά μου αὐτὴ ἀνταποκρίθηκε ἢ ὄχι στὸν παραπάνω σκοπὸ πού ἔβαλα ἐπαφίεται αὐτὸ τὸ πρᾶγμα νὰ τὸ κρίνῃ ὁ ἀναγνώστης τῶν σελίδων πού ἀκολουθοῦν.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

*Ἐγγραφα στὸ Κουκούλι τοῦ Ζαγορίου

*Ἰούλιος 1962